

ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ СИСТЕМ ТА ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

DOI 10.31558/2519-2949.2021.1.14

УДК 327.913:323.173:94(478).047.072

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-0911-7649>

Баканова А. О., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

РОЛЬ ПРИДНІСТРОВСЬКОГО КОНФЛІКТУ В МОЛДОВСЬКО-РОСІЙСЬКИХ ВІДНОСИНАХ

Разом із незалежністю Республіка Молдова здобула проблему, яка весь досліджуваний період негативно впливала на розвиток внутрішньої та зовнішньої політики держави – це Придністровський конфлікт, який відносять до категорії «заморожених конфліктів». Метою статті є дослідження ролі та місця Придністровського конфлікту у відносинах між Молдовою та Російської Федерацією, яка від початку була залучена у його хід та наслідки. Серед завдань роботи є виявлення основних чинників, що впливають на цю проблему. Позиція Росії фактично заморозила статус-кво щодо Придністровського конфлікту. Своєю підтримкою РФ запевнила Придністров'я у можливості успіху створення держави. Російські війська на території ПМР стали зброєю проти Молдови. Чим більше Молдова вимагала від Росії їх виведення, тим більше остання усвідомлювала значимість цього аргументу. Незважаючи на численні зобов'язання, РФ не виводить війська із території Молдови, оскільки вона будь-якими засобами хоче зберегти свою присутність у регіоні. Придністровська проблема негативно впливає на зовнішньополітичний курс Молдови, для якої повернення втраченої території є однією з головних цілей. Наявність конфліктної зони негативно відбивається на європейських прагненнях Молдови, а присутність російських військ у Придністров'ї спричиняє напруженість у двосторонніх відносинах Молдови і Росії, ЄС і Росії, негативно впливає на сусідів Молдови по регіону НСЄ. Прогрес в обговоренні питання конституційного статусу Придністров'я є малоімовірним, як і виведення російських військ з території ПМР – два головні питання, що стоять у центрі конфлікту. Російські війська є єдиною опорою придністровського режиму й основною перешкодою для досягнення миру в регіоні. Навіть якщо економічний тиск Заходу збільшиться, режим Придністров'я, імовірно, не погодиться на демократизацію та демілітаризацію, адже це є прямою загрозою його існуванню. Тож будь-яка молдавська стратегія не має шансу на успіх, тому що для Придністров'я всі «червоні лінії» вже пройдені.

Ключові слова: Придністровський конфлікт, Молдова, Росія, двосторонні відносини.

Постановка проблеми. Разом із незалежністю Республіка Молдова здобула проблему, яка весь досліджуваний період негативно впливала на розвиток внутрішньої та зовнішньої політики держави – це Придністровський конфлікт, який відносять до категорії «заморожених конфліктів». Війна, що спалахнула у Молдові після розпаду СРСР, призвела до менших втрат, аніж в Абхазії й Нагірному Карабасі: тут не було етнічних чисток чи масових порушень прав людини, проблем переміщених осіб. Сторони протистояння були етнічно й лінгвістично неоднорідні (молдаване, румуни, росіяни, українці) [11]. Придністровський конфлікт спалахнув перш за все внаслідок розбіжностей зовнішньополітичних орієнтацій: Кишинів узяв курс орієнтації на Румунію, передбачаючи навіть варіант інтеграції; Тирасполь підтримував радянську систему, а після розпаду СРСР проголосив незалежність й орієнтувався на Росію.

Метою статті є дослідження ролі та місця Придністровського конфлікту у відносинах між Молдовою та Російської Федерацією, яка від початку була залучена у його хід та наслідки. Серед завдань роботи є виявлення основних чинників, що впливають на цю проблему.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Особливості розвитку Придністровського конфлікту вивчала низка дослідників, зокрема, важливими для розуміння складності процесу врегулювання

були статті І. Максименко, А. Девяткова, А. Толкачової. Іншим аспектом, що впливав на конфлікт, є взаємодія / суперництво на теренах Нової Східної Європи між РФ та ЄС, що стало предметом дослідження статей Т. Ростокса, С. Степаненко та О. Сірбу. Узагальнюючою з цієї проблеми стала монографія американського політолога М. Оренштейна «Землі-поміж. Росія vs Захід і нова політика гібридної війни». Європейському чиннику в трикутнику РФ – ЄС – Молдова присвячені праці європейських науковців Ж. Манготта та К. Сміт. Однак, необхідним залишається дослідження ролі Придністровського конфлікту в молдово-російських відносинах протягом останніх двох десятиліть, тому що він позначився на всіх аспектах та сферах їх взаємин та позиціях Молдови та РФ на міжнародній арені.

Виклад основного матеріалу дослідження. У березні 1992 року конфлікт між Кишиневом та Тирасполем перейшов у збройне протистояння. На боці Тирасполя виступила 14-та російська армія, пізніше реорганізована в Оперативну групу російських військ, офіційно покликану для підтримання миру. Припинення вогню було досягнуто Московським договором 21 липня 1992 року, підписаним президентом Молдови М. Снегуром і Б. Єльциним [6, с. 140]. Під час саміту ОБСЄ у Стамбулі в 1999 році Молдові вдалося переконати Росію вивести війська із молдавської території [4, с. 81]. Однак, з приходом до влади В. Путіна цей процес було призупинено на невизначений час.

Тому Молдова зацікавлена в інтернаціоналізації проблеми як засобу протидії домінуванню російської позиції. Україна відіграє важливу роль у врегулюванні Придністровської проблеми, насамперед через свою безпосередню географічну близькість до зони конфлікту. Українська сторона з першого дня засудила придністровський сепаратизм і виступала за повне виведення російських військ із Молдови, а пізніше сприяла транспортуванню зброї і боєприпасів через свою територію назад у Росію.

«Московський меморандум» 1997 року між Молдовою та Придністров'ям, із Росією й Україною у якості гарантів, передбачав, що будь-яке врегулювання ґрунтуватиметься на принципові територіальної цілісності Молдови, але поділ повноважень між центром та автономією не було погоджено. На пропозицію України у липні 2002 року, Молдова прийняла Закон про надання спеціального статусу Придністров'ю [4, с. 82]. У наступні роки Україну часто критикували за недостатню увагу до придністровської проблематики, однак, важливим було те, що українська сторона усвідомлювала правові межі, яких необхідно було би дотримуватися всім учасникам процесу врегулювання.

Незважаючи на серію перемовин у форматі «5+2» (Росія, Україна, ОБСЄ, США, ЄС + Молдова та ПМР), вирішити питання не вдається. Залишаються суперечки з приводу формату «спільної держави» і статусу Придністров'я. Принципова позиція Молдови – це збереження територіальної цілісності; вона готова надати Придністров'ю широку автономію за прикладом Гагаузії, проте ПМР вимагає повної незалежності.

За базовим молдавсько-російським Договором «Про дружбу й співробітництво» 2001 року РФ фактично визнала територію Придністров'я складовою частиною Молдови [3]. Однак на практиці Росія не дотримувалася цього пункту. Завдяки всеохоплюючій підтримці Москви ПМР отримала всі ознаки суверенітету: уряд, силові й митні служби й власну валюту (придністровський рубль). У 2003 році Росія підписала Стамбульські зобов'язання, що припускали виведення російських військ з Молдови в обмін на згоду західних держав ратифікувати Договір про звичайні збройні сили в Європі [2].

У червні 2003 року серед членів ОБСЄ було поширено неофіційний документ під грифом «Інформація до обміркування» з назвою «Місія зі зміцнення миру в Молдові» («голландська ініціатива»). У документі йшлося про те, що «протягом перехідного періоду» (тобто після досягнення угоди про остаточне врегулювання придністровської проблеми) у Молдову має бути введено сили з підтримки миру під контролем ОБСЄ, діяльність яких доповнювалася би міжнародною цивільною місією для моніторингу й реалізації політичного врегулювання. Багатонаціональний військовий контингент мав бути невеликим, із легким озброєнням, достатнім для забезпечення демілітаризації й контролю над зоною безпеки і з обмеженим у часі мандатом. Жодна з держав не могла би надавати більше за 50% цього контингенту, а сама операція мала бути передана під керування Європейському Союзу [4, с. 83].

РФ сприйняла «голландську ініціативу» як нав'язування Росії ролі молодшого партнера ЄС, тому що саме Брюссель діставав право керування миротворчою місією, у якій права Росії як не-члена ЄС обмежувалися би. Пропозиція, незважаючи на те, що це був неофіційний документ (non-paper), спричинила негативну реакцію; офіційний представник МЗС РФ О. Яковенко заявив, що доки не буде

визначено реальні потреби військово-гарантійного забезпечення політичного врегулювання, спільні миротворчі сили, «ефективність яких підтверджується понад десятилітнім досвідом і ніким не ставиться під сумнів», повинні продовжувати діяти [2].

У російського керівництва посилювалося відчуття конкуренції із Заходом за роль лідера у миротворчому процесі в Придністров'ї. Саме у цей час у Росії почалася надцентралізація політичної системи, символом якої стала «справа Ходорковського» [4, с. 84]. Антизахідна риторика стала інструментом конструювання образу «сильної Росії», «що піднімається з колін». Як писав головний ідеолог російських політичних змін, заступник голови Адміністрації Президента РФ В. Сурков, у Росії має бути реалізовано «проект суверенної демократії», концентрування основного прибутку від енергоресурсів у руках російської еліти, яка діє «задля блага народу». У цього проекту, зазначав В. Сурков, є внутрішні вороги («маргінальні союзи колишніх чиновників та нових олігархів, яких підбадьорюють заїжджі дипломати») і зовнішні (ті, хто «має намір підкорити Росію») [2]. У Москві вбачали у будь-якій активності Заходу на пострадянському просторі прагнення «витиснути» Росію. Це стосувалося розширення НАТО й нератифікації ДОВСЕ, «кольорових революцій», а також пропозицій щодо заміни російських миротворців у зонах «заморожених конфліктів».

Питання Придністров'я набуло в РФ стратегічного значення. У липні 2003 року в Молдові побувало два представники адміністрації президента РФ – її глава О. Волошин і його заступник Д. Козак, місія якого тривала декілька місяців. Як повідомляла російська «Незалежна газета» з посиланням на «джерела у молдавському МЗС», на зустрічі О. Волошина з В. Вороніним ішлося не про створення військової бази у звичному їй розумінні, а про значний військовий контингент, який Росія готова розмістити у Молдові у межах військово-гарантійної операції [1]. Д. Козак здійснював у серпні-листопаді «човникову дипломатію» між Кишиневом і Тирасполем, узгоджуючи підходи Придністров'я й Молдови до врегулювання конфлікту. Головна відмінність місії – таємність і відсутність координації дій із ОБСЄ.

14 листопада відбулося парафування першого варіанту тексту Меморандуму про основні принципи державного устрою об'єднаної держави, а через декілька днів посол Росії в Молдові Ю. Зубаков офіційно передав проект документу сторонам конфлікту й ОБСЄ, а також оприлюднив його [4, с. 85]. Відповідно до російського плану мала бути утворена Федеративна Республіка Молдова (ФРМ) у кордонах Республіки Молдова. У її складі статус суб'єктів федерації здобували Придністров'я й автономне територіальне об'єднання Гагауз-Ері. Проголошувалося, що ФРМ має бути нейтральною демілітаризованою державою. У первісній версії Меморандуму російська мова здобувала статус офіційної. Істотна частина державних повноважень в об'єднаній державі перебувала б у спільному віданні суб'єктів і федерального центру (митне регулювання, організація правоохоронних органів, федеральний бюджет і податки, розмежування державної власності, права людини, загальні принципи зовнішньоекономічної діяльності). Федеральні органічні закони мали б ухвалюватися більшістю нижньої й верхньої палат парламенту. Якщо у нижній палаті представники Придністров'я були би присутні пропорційно кількості населення, то у Палаті законодавців із 26 сенаторів квота Придністров'я становила 9 місць, Гагауз-Ері – 4. Таким чином, 1/6 населення країни була би представлена у верхній палаті третиною місць. Самостійно федеральний центр міг би вирішувати тільки питання валютного регулювання й грошової емісії, зовнішньої політики й торгівлі [4, с. 86]. Створювана держава була би по суті не федерацією, а конфедерацією.

20 листопада з'явилися Пропозиції керівництва Придністров'я щодо доповнення проекту Меморандуму, де йшлося про необхідність підписання Молдовою договору з РФ про розміщення на території ФРМ терміном на 30 років військового контингенту Росії [10].

Після заяви О. Яковенка про неприйнятність такого формату й терміну військово-гарантійної операції міністр оборони РФ С. Іванов оперативно «дав команду» почати розробку проекту перебування російських миротворців чисельністю не більше 2 тисяч й терміном до 2020 року без важкого озброєння [10]. Так з'явилася друга версія Меморандуму із секретними статтями, де ЄС, ОБСЄ й Україна надавали би Молдові політичні й економічні гарантії, а військові гарантії залишалися за Росією [2]. Факти свідчать, що особисто президент Росії прагнув будь-що зберегти лідерство у військово-політичному аспекті миротворчої операції [4, с. 86]. Д. Козак потім стверджував, що В. Воронін погодився на присутність російського контингенту назавжди [2]. При цьому Д. Козак знав про чітко виказану позицію ОБСЄ, голова якої Я. Х. Схеффер у вересні 2003 року заявив, що миротворчі сили в об'єднаній Молдові мають перейти під мандат організації й бути багатонаціональними [2]. Козак квапився, закликаючи Молдову й Придністров'я скоріше підписати текст Меморандуму, а міністр закордонних справ РФ І. Іванов офіційно запевняв молдовську сторону

в позитивній реакції ОБСЄ. Насправді Я. Х. Схеффер 18 листопада повідомив, що йому необхідний час, щоб порівняти російську пропозицію з попередніми текстами по придністровському врегулюванню, тому він не може дати оцінки запропонованому Росією плану [4, с. 87].

В останню хвилину президент Молдови В. Воронін відмовився підписати Меморандум про основні принципи державного устрою об'єднаної держави. Президент Молдови позначив відсутність схвалення з боку міжнародного співтовариства як основну причину своєї відмови поставити підпис. В. Воронін зазначив, що курс на європейську інтеграцію обумовлює неодмінне схвалення запропонованого плану врегулювання європейськими структурами [4, с. 88]. Постійний представник Росії при ОБСЄ О. Алексєєв інтерпретував негативне рішення молдовського керівництва як прийняте «через тиск з боку деяких держав, політичних організацій та інститутів» [2]. Провал «Меморандуму Козака» став причиною закріплення російсько-західних протиріч по придністровському врегулюванню. Росія переконалася у небажанні західних партнерів надати РФ право самостійно виконувати миротворчі функції, а Захід одержав доказ неоімперських амбіцій Москви. Як писали самі російські експерти, для Москви провал «Меморандуму Козака» був рівнозначний невдачам у Грузії й Україні.

Провал «Меморандуму Козака» ознаменував поворотний момент, коли молдовська політика змінилася у бік Заходу. Зустріч президентів РФ та Молдови у липні 2006 року не змогла відновити колишній рівень співпраці. Напруженість у двосторонніх відносинах підсилила участь Молдови у ГУАМ, організації, що розглядалася у Москві як суто антиросійська.

П'ятисторонній формат перемовин (з Росією, Україною й ОБСЄ у якості посередників) було розширено у 2005 році завдяки ЄС і США як спостерігачів [11], але вони не мали жодних результатів. Кишинів наполягав на тому, що не буде обговорювати питання остаточного статусу, поки Придністров'я не буде демократизоване й – головне – російські війська не буде виведено. Росія тим часом збільшила економічну допомогу Придністров'ю й підписала Протокол про співробітництво з І. Смирновим, якого визнала «президентом Придністров'я» після впровадження нового митного українсько-молдавського режиму [8, с. 265].

Керівництво Придністров'я давно намагалось перевести свою де-факто державність у формальну незалежність. Ця надія отримала новий поштовх, коли міжнародна спільнота визнала Чорногорію після референдуму 2006 року. Наступного дня міністр закордонних справ Придністров'я В. Лицкай сказав: «Це виглядає й нашим святом, що чорногорці проголосували за незалежність» [7, с. 123]. Через десять днів після голосування в Чорногорії, І. Смирнов заявив, що Придністров'я проведе свій власний референдум 17 вересня 2006 року. У результаті 97% населення проголосували за незалежність [12]. У цей час В. Путін почав стверджувати, що рішення щодо Чорногорії та Косово повинні поширюватися на сепаратистські проблеми колишнього Радянського Союзу.

Але існували істотні відмінності між цими ситуаціями. Референдум у Чорногорії був проведений загальноновизнаним й легітимним урядом, а Придністров'я не було визнано незалежним навіть Росією. Чорногорія й Сербія у Белградській угоді 2002 року визнавали право кожного відділитися від державного союзу шляхом референдуму через три роки, а Кишинів і Тирасполь не мали такої угоди (Кишинів визнав лише, що Придністров'я має право на відокремлення у випадку об'єднання Молдови з Румунією). Умови голосування в Чорногорії були погоджені всіма сторонами за посередництва ЄС, а придністровський референдум був однобічним кроком Тирасполя. Визначення статусу Косово було вирішено резолюцією 1244 Ради Безпеки ООН (1999 рік), а аналогічної резолюції щодо Молдови не існувало [4, с. 89].

Місія ЄС EUBAM невдовзі засвідчила, що Придністров'я стало шляхом організованої контрабанди у великих масштабах; прибуток від неї дорівнював десяткам мільйонів євро на рік. Кордон між Молдовою й Україною у 1200 км у деяких місцях не був позначений, а подекуди численні озера й ріки з заростями очерету забезпечували прикриття для контрабандистів. 95% товарів, які входили й виходили через придністровські прикордонні контрольно-пропускні пункти, перевозилися поїздами. «Ви можете переправити що завгодно в цих поїздах», – коментував прикордонний експерт міжнародній кризовій групі. Хоча Місія ЄС не знайшла доказів торгівлі зброєю, вона не могла бути упевнена, що така торгівля не відбувалася. Важливою залишалася проблема корупції, що виходила далеко за рамки патрулювання; це стосувалося у цілому прикордонних відомств обох країн. «Одна із причин, чому передовим агентам не вистачає ініціативи, це те, що вони часто не знають, наскільки висока корупція в їхньому власному пункті» [7, с. 98].

Відсутність демократичних інститутів обмежує суспільну дискусію, дає придністровцям перекручену картину життя у Молдові. Переговори про статус Придністров'я при відсутності довіри й непривабливості Молдови для більшості придністровців, у тому числі бізнес-товариства, не мали

шансів на успіх. Кожна сторона обвинувачувала іншу у порушенні слова: Молдова виступала проти Ігоря Смирнова, а Придністров'я – Володимира Вороніна [7, с. 102]. Нарешті керівництво було вперше оновлено: з березня 2012 року президентом Молдови став Н. Тимофті, президентом ПМР із грудня 2011 року – Є. Шевчук. Але нічого не змінилося: замість налагодження діалогу на вищому рівні під пресінгом міжнародної спільноти контактували міністри.

Це свідчило на користь експертної думки, що головною перешкодою для мирних зусиль й подолання контрабанди були російські війська. Н. Тимофті заявив, що для реінтеграції необхідне виведення військовослужбовців, озброєнь і боєприпасів РФ із території країни, відповідно до документів, підписаних Росією на самітах ОБСЄ в Стамбулі (1999) і Порту (2002): «Влади Республіки Молдова наполягають на заміні російських миротворчих сил у Зоні безпеки на Дністрі на цивільну місію з міжнародним мандатом. Однак Москва виявляє політичну, військову й фінансову підтримку тираспольському сепаратистському режиму. ...Створюючи вогнище напруженості у цій зоні Європи, вона намагається блокувати процес європейської інтеграції країни. Усі ці дії націлені на зрив процесу врегулювання конфлікту. Нинішній механізм урегулювання у форматі "5+2" трохи застарів і сьогодні демонструє свою неспроможність» [5].

У 2014 році Молдова й Україна змінили свою стратегію на більш наступальну. Перш за все, вони посилили економічну блокаду ПМР, після чого у Придністров'ї почалася гостра економічна криза, найскладніша з моменту завершення гарячої фази 1992 року. Крім того, влада України заборонила провозення через усі пункти пропуску на кордоні з Придністров'ям підакцизних товарів (етилового спирту, спиртних напоїв, пива, тютюнових виробів, нафтопродуктів, зрідженого газу, легкових автомобілів). Увезити їх на територію Придністров'я можна було тепер тільки через Молдову. Сама Молдова почала карні переслідування економічних агентів Придністров'я. Влада Придністров'я підрахувала, що це нанесло республіці збиток у розмірі близько 20 млн. \$ [9, с. 236].

Якщо метою Молдови та України був тиск на Придністров'я, слід було довести цю політику до кінця. Однак цього не сталося. ПМР зосередила зусилля на збереженні незалежності де-факто шляхом вільної конфедерації з Молдовою. Станом на 2020 рік ПМР, не маючи міжнародного визнання, є місцем, у якому зацікавлені всі економічні еліти, що беруть участь у незаконних оборудках з обох боків кордону.

Таким чином, позиція Росії фактично заморозила статус-кво щодо Придністровського конфлікту. Своєю підтримкою РФ запевнила Придністров'я у можливості успіху створення держави. Російські війська на території ПМР стали зброєю проти Молдови. Чим більше Молдова вимагала від Росії їх виведення, тим більше остання усвідомлювала значимість цього аргументу. Незважаючи на численні зобов'язання, РФ не виводить війська із території Молдови, оскільки вона будь-якими засобами хоче зберегти свою присутність у регіоні.

Придністровська проблема негативно впливає на зовнішньополітичний курс Молдови, для якої повернення втраченої території є однією з головних цілей. Наявність конфліктної зони негативно відбивається на європейських прагненнях Молдови, а присутність російських військ у Придністров'ї спричиняє напруженість у двосторонніх відносинах Молдови і Росії, ЄС і Росії, негативно впливає на сусідів Молдови по регіону НСЄ.

Прогрес в обговоренні питання конституційного статусу Придністров'я є малоімовірним, як і виведення російських військ з території ПМР – два головні питання, що стоять у центрі конфлікту. Російські війська є єдиною опорою придністровського режиму й основною перешкодою для досягнення миру в регіоні. Навіть якщо економічний тиск Заходу збільшиться, режим Придністров'я, імовірно, не погодиться на демократизацію та демілітаризацію, адже це є прямою загрозою його існуванню. Тож будь-яка молдавська стратегія не має шансу на успіх, тому що для Придністров'я всі «червоні лінії» вже пройдені.

Бібліографічний список:

1. Воронин В. Мы с Владимиром Путиным давно потеряли вкус к собственным хотелкам. URL: <http://ru.interlic.md/2008-03-11/4303-4303.html> (дата звернення: 20.11.2020).
2. Девятков А. В. «Меморандум Козака» в истории приднестровского урегулирования. *Известия Алтайского государственного университета*. 2010. № 4 – 2. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/memorandum-kozaka-v-istorii-pridnestrovskogo-uregulirovaniya#ixzz4KQoIVxBv> (дата звернення: 20.11.2020).
3. Договор о дружбе и сотрудничестве между Российской Федерацией и Республикой Молдова 19 ноября 2001. URL: http://www.mid.ru/ru/maps/md/-/asset_publisher/dfOotO3QvCij/content/id/571548 (дата звернення: 20.11.2020).
4. Максименко И., Девятков А., Толкачова А. Приднестровское урегулирование – пилотный проект Россия-ЕС «перезагрузка»? *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. Спеціальний випуск. 2011. № 102. II. С. 80–93.

5. Приднестровский формат «5+2» устарел, поэтому его стоило бы заменить.
URL: <http://sensor.net.ua/n330846> (дата звернення: 20.11.2020).
6. Степаненко С. В. Транскордонне співробітництво на нових східних кордонах Європейського Союзу. *Актуальні проблеми державного управління*. 2008. № 1 (33). С. 137 – 143.
7. International Crisis Group. Moldova's Uncertain Future. *The New Eastern Europe: Ukraine, Belarus, Moldova* / ed. D. Hamilton, G. Mangott. Washington: Centre for Transatlantic Relations, 2007. P. 77 – 126.
8. Mangott G. Deconstructing a Region. *The New Eastern Europe: Ukraine, Belarus, Moldova* / ed. D. Hamilton, G. Mangott. Washington: Centre for Transatlantic Relations, 2007. P. 261 – 286.
9. Orenstein M. *The Lands in Between. Russia vs the West and the New Politics of Hybrid War*. Oxford: Oxford Univ. Press, 2019.
10. Rostoks T. Forms of Russian and EU Power in the 'New Eastern Europe'. *The Different Faces of "Soft Power": The Baltic States and Eastern Neighborhood between Russia and the EU* / ed. T. Rostoks, A. Spruds. Riga: Latvian Institute of International Affairs, 2015. P. 8 – 29.
11. Sirbu O. Review – Cross Border Cooperation Development of European Union with Russia, Belarus, Ukraine and Moldova (2004-2010). *Cross-border cooperation as a tool of spatial integration and cooperation between EU and eastern partner countries* / ed. S. Devetak, O. Sirbu. Maribor: Iscomet, Institute for Ethnic and Regional Studies, 2012. URL: <http://www.iscomet.org> (дата звернення: 20.11.2020).
12. Smith K. E. Is the European Union's soft power in decline? *Current History*. 2014. No. 113 (761). P. 104 – 109.

References:

1. Voronin V. My s Vladimirom Putinym davno poterjali vkus k sobstvennym hotelkam.
URL: <http://ru.interlic.md/2008-03-11/4303-4303.html> (Access date: 20.11.2020).
2. Devjatkov A. V. «Memorandum Kozaka» v istorii pridnestrovskogo uregulirovaniya. *Izvestija Altajskogo gosudarstvennogo universiteta*. 2010. № 4 – 2. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/memorandum-kozaka-v-istorii-pridnestrovskogo-uregulirovaniya#ixzz4KQoIVxBv> (Access date: 20.11.2020).
3. Dogovor o družbe i sotrudnichestve mezhdru Rossijskoj Federacii i Respublikoj Moldova 19 nojabrja 2001.
URL: http://www.mid.ru/ru/maps/md/-/asset_publisher/dfOotO3QvCij/content/id/571548 (Access date: 20.11.2020).
4. Maksimenko I., Devjatkov A., Tolkachova A. Pridnestrovskoe uregulirovanie – pilotnyj proekt Rossija-ES «perezagruzka»? *Aktual'ni problemi mizhnarodnih vidnosin*. Special'nij vipusk. 2011. № 102. II. S. 80–93.
5. Pridnestrovskij format «5+2» ustarel, pojetomu ego stoilo by zamenit'. URL: <http://sensor.net.ua/n330846> (Access date: 20.11.2020).
6. Stepanenko S. V. Transkordonne spivrobitnictvo na novih shidnih kordonah Evropejs'kogo Sojuzu. *Aktual'ni problemi derzhavnogo upravlinnja*. 2008. № 1 (33). S. 137 – 143.
7. International Crisis Group. Moldova's Uncertain Future. *The New Eastern Europe: Ukraine, Belarus, Moldova* / ed. D. Hamilton, G. Mangott. Washington: Centre for Transatlantic Relations, 2007. P. 77 – 126.
8. Mangott G. Deconstructing a Region. *The New Eastern Europe: Ukraine, Belarus, Moldova* / ed. D. Hamilton, G. Mangott. Washington: Centre for Transatlantic Relations, 2007. P. 261 – 286.
9. Orenstein M. *The Lands in Between. Russia vs the West and the New Politics of Hybrid War*. Oxford: Oxford Univ. Press, 2019.
10. Rostoks T. Forms of Russian and EU Power in the 'New Eastern Europe'. *The Different Faces of "Soft Power": The Baltic States and Eastern Neighborhood between Russia and the EU* / ed. T. Rostoks, A. Spruds. Riga: Latvian Institute of International Affairs, 2015. P. 8 – 29.
11. Sirbu O. Review – Cross Border Cooperation Development of European Union with Russia, Belarus, Ukraine and Moldova (2004-2010). *Cross-border cooperation as a tool of spatial integration and cooperation between EU and eastern partner countries* / ed. S. Devetak, O. Sirbu. Maribor: Iscomet, Institute for Ethnic and Regional Studies, 2012. URL: <http://www.iscomet.org> (Access date: 20.11.2020).
12. Smith K. E. Is the European Union's soft power in decline? *Current History*. 2014. No. 113 (761). P. 104 – 109.

Bakanova A. O. The Role of the Transnistrian Conflict in Moldovan-Russian Relations.

Along with independence, the Republic of Moldova has acquired a problem that throughout the period under study had a negative impact on the development of domestic and foreign policy – the Transnistrian conflict which is classified as a “frozen conflict”. The aim of article is a research of the role and place of the Transnistrian conflict between Moldova and the Russian Federation which was originally involved in the process and its implications. Among the tasks of the work is to identify the main factors influencing this problem. Russia's position has effectively frozen the status quo over the Transnistrian conflict. With its support Russia assured Transnistria of the possibility of success in creating a state. Russian troops on the territory of Transnistria became weapons against Moldova. The more Moldova demanded that Russia withdraw them, the more the latter realized the importance of this argument. Despite numerous commitments, Russia is not withdrawing troops from Moldova because it wants to maintain its presence

in the region by any means. The Transnistrian problem has a negative impact on Moldova's foreign policy for which the return of lost territory is one of the main goals. The existence of a conflict zone has a negative impact on Moldova's European aspirations, and the presence of Russian troops in Transnistria causes tensions in bilateral relations between Moldova and Russia, the EU and Russia, and has a negative impact on Moldova's neighbors in the New Eastern Europe. Progress in discussing the constitutional status of Transnistria is unlikely as is the withdrawal of Russian troops from Transnistria – the two main issues at the heart of the conflict. Russian troops are the only pillar of the Transnistrian regime and the main obstacle to achieving peace in the region. Even if Western economic pressure increases, the Transnistrian regime is unlikely to agree to democratization and demilitarization as it is a direct threat to its existence. Therefore, any Moldovan strategy has no chance of success because for Transnistria all “red lines” have already been passed.

Keywords: *the Transnistrian conflict, Moldova, Russia, bilateral relations.*